

Espoon sopimuksen yhteyshenkilölle Suomessa
Lasse Tallskog
Ympäristöministeriö
PL 35
FI-00023 Hallitus
Suomi

Toimisto/Osasto
Energiaresurssikeskus

Päivämäärä
9. helmikuu 2018

J-nro 2017 - 1914

/ksc

Espoon sopimuksen mukainen kuuleminen rajat ylittävästä ympäristövaikutusten arvioinnista Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeelle

20.9.2017 päivätty kirjeenne (YM/5521/2013)

Kiitämme kannanotostanne 20.6.2017 järjestettyyn, Espoon sopimuksen kohtien 4 ja 5 mukaiseen kuulemismenettelyyn koskien Nord Stream 2 -kaasuputkihanketta.

Olemme lukeneet kommenttinne huolellisesti ja olemme myös – menettelyjä koskevan ymmärryksemme mukaan – antaneet Nord Stream 2 AG:lle (kehittäjänä) tilaisuuden vastata mielipiteeseenne.

Tanskan energiavirasto on valmistellut yhteenvedon kommentteistanne sekä Nord Stream 2 AG:n (kehittäjänä) antamista vastauksista kirjeessänne oleviin kysymyksiin, jotka liittyvät rajat ylittäviin ympäristövaikutuksiin Suomessa putkilinjahankkeen Tanskan osuudella suoritettuna seurauksena. Yhteenveto, jossa on sekä kannanotot että vastaukset, on jäljempänä olevassa liitteessä. Liitteen jokaisen kohdan jälkeen on annettu Tanskan energiaviraston kannanotto.

Tanskan energiavirasto on sitä mieltä, että sekä Tanskan kansallinen YVA että Espoon raportti Nord Stream 2 -hankkeelle täyttävät lain vaatimukset ja antavat perusteltuja tietoja Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeen rajat ylittävistä vaikutuksista. Tanskan energiavirastolla ei myöskään ole aihetta epäillä yleistä johtopäätöstä, jonka mukaan Nord Stream 2 -kaasuputkihankkeella ei ole merkittäviä ympäristövaikutuksia Tanskasta Suomeen.

Tanskan energiavirasto on parhaillaan viimeistelemässä tukiasiakirjoja Nord Stream 2 -putkihankkeen ympäristö- ja turvallisuusarviota. Arviossa otetaan huomioon Espoon menettelystä saadut kannanotot. Jos Teillä on lisää kommentteja/kysyttävää putkihankkeen Tanskan osuudelta saatujen lisätietojen perusteella, ottakaa meihin yhteyttä mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään **12.3.2018** mennessä.

Tanskan energiavirasto

Amaliegade 44
DK-1256 Copenhagen K

P: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

Tanska uskoo viimeistelevänsä Espoon menettelyn hankkeen Tanskan osuudelle 30.3.2018.

Lähetätkää mahdolliset lisäkommentit sähköpostitse Tanskan ympäristöministeriölle (mst@ens.dk) ja Karin Annette Pedersenille (kaape@mst.dk).

Lisätietoja hankkeesta on Tanskan energiaviraston verkkosivuilla osoitteessa: <https://ens.dk/ansvarsomraader/olie-gas/offentliggoerelser-om-olie-gas>

1.1.2018 Tanskassa astui voimaan uusi laki. Se koskee mm. kautta kulkevia putkihankkeita ja siten myös Nord Stream 2 -hanketta. Tämän seurauksena Nord Stream 2 -hankkeelle on arvioitava sen yhteensopivuus Tanskan ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisten intressien kanssa, ennen kuin ympäristö- ja turvallisuusarvioon perustuva lupa voidaan myöntää.

Parhain terveisin

Katja Scharmann

1. Maa- ja metsätalousministeriö

Mielipide

Maa- ja metsätalousministeriö on myös sitä mieltä, että putkilinjan reittiä päätettäessä on harkittava kaloihin, kalastukseen ja merinisäkkäisiin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Tanskan energiaviraston vastaus

Putkilinjan lopullista reittiä päätettäessä otetaan huomioon mm. mahdolliset haitalliset vaikutukset kaloihin, kalastukseen ja merinisäkkäisiin.

2. Suomen ilmatieteen laitos

Mielipide

Suomen ilmatieteen laitos kiinnittää huomiota rakennusvaiheen aikaiseen öljyvuotojen riskiin sekä meren roskaantumiseen. Ilmatieteen laitos huomauttaa, että Itämeri on pieni mutta monitahoinen merialue; siksi rakennusvaiheessa on varmistettava erityisesti, ettei Itämereen pääse haitallisia aineita.

Yhteenveto Nord Stream 2 AG:n vastauksesta

Merenalaisen Nord Stream 2 -putkijärjestelmän rakennustyöt suoritetaan seuraavien vaatimusten mukaisesti: kansainvälinen yleissopimus aluksista aiheutuvan meren pilaantumisen ehkäisemisestä (MARPOL); kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) standardit; lakisääteiset lupaehtot hankkeen rakennus- ja merenalaisten putkenlaskutöiden laajuudelle; sekä hankkeen (Nord Stream 2 AG) omat erityiset vaatimukset ja yhtiön toimintatavan mukaiset ympäristö- ja yhteiskuntahallintasuhteet, jotka koskevat kaikkia merenalaisen putkilinjan rakentamiseen liittyviä töitä.

Kaikki muut vaatimukset siirretään suoraan kullekin merellä tapahtuvien töiden rakennusurakoitsijalle ”ympäristö- ja yhteiskuntasuhteiden” muodossa, jos ne eivät jo ole osa urakoitsijoiden omia toimintatapoja ja sitoumuksia. Nämä sitoumukset kirjataan erityiseen rekisteriin (ympäristö- ja yhteiskuntasuhteiden rekisteri), joka mahdollistaa tarkistusten tekemisen ja urakoitsijoiden vaatimustenmukaisuuden varmistamisen. Kunkin urakoitsijan sitoumusten noudattaminen tarkistetaan valmistelemalla ”urakoitsijoiden toteutus suunnitelmat”, joissa viitataan kuhunkin noudatettavaan ympäristö- ja yhteiskuntasuhteeseen. Vaatimustenmukaisuus varmennetaan erityisillä Nord Stream AG:n ja/tai riippumattomien kolmansien osapuolten suorittamilla vaatimustenmukaisuustarkastuksilla.

Jotta estetään haitallisten aineiden pääsy Itämereen, rakennustöiden aikana on sovellettava erityisiä saasteenestotoimia edellä mainittujen ympäristö- ja yhteiskuntasuhteiden mukaisesti. Jokaisessa aluksessa tulee olemaan öljyntorjuntalaitteet, ja sopimuksilla varmistetaan, että erityiset öljyntorjunnan ammattilaiset ovat valmiina antamaan tukea tarvittaessa.

Tanskan energiaviraston vastaus

Tanskan energiavirastolla ei ole muita kommentteja kyseisestä aiheesta.

3. Greenpeace Nordic, ClientEarth Prawnicy dla Ziemi

Hankkeen seuraukset ympäristölle

Mielipide

Greenpeace Nordic ja ClientEarth Prawnicy dla Ziemi ovat sitä mieltä, että NSP2-hankkeella olisi vakavia haittavaikutuksia Itämeren maiden ympäristöön ja ettei näitä vakavia seurauksia ole otettu riittävästi huomioon YVA-raportissa ja Espoon raportissa.

Yhteenveto Nord Stream 2 AG:n vastauksesta

Tämä kommentti liittyy havaittuun

1. asianmukaisen Natura 2000 -arvion puutteeseen,
2. ilmastoon ja ilmanlaatuun kohdistuvien epäsuorien vaikutusten riittämättömään erittelyyn,
3. mielipiteeseen siitä, että hanke on meristrategiadirektiivin vaatimusten vastainen, ja
4. hankkeen riittämättömään oikeutukseen lisäkaasutarpeen pohjalta.

Natura 2000 -arvio

Luontodirektiivin vaatimusten mukaisesti Nord Stream 2 AG on suorittanut Natura 2000 -seulonta-arvioita ja/tai tarpeen mukaan laajamittaisia Natura-arvioita kaikista (nykyisistä tai ehdotetuista) Natura 2000 -alueista, joihin putkilinjan rakennustyöt tai käyttöön liittyvä toiminta voisivat vaikuttaa – alueiden nimeämisperusteiden, Nord Stream 2:n vaikutusten leviämisoimainaisuuksien, joille kyseiset perusteet voisivat olla alttiita, ja alueen sijainnin perusteella.

Nykyisille Saksan vesillä oleville Natura 2000 -alueille, jotka risteävät Nord Stream 2 -linjan kanssa tai ovat 5 kilometrin sisällä linjasta, tehtiin laajamittaiset Natura 2000 -arviot osana kyseisten alueiden YVA-menettelyä.

Nykyisille Tanskan ja Ruotsin vesillä oleville Natura 2000 -alueille tehtiin Natura 2000 -seulonta-aviot osana kansallista YVA-menettelyä; Virolle tuotettiin erillinen raportti (Venäjän laki ei edellytä kyseistä arviota). Nämä seulonta-aviot määräisivät, voisiko kyseisiin kohteisiin kohdistua merkittäviä vaikutuksia.

Ehdotetulle "Hoburgin ja Midsjön matalikkojen" alueelle suoritettiin kuulemismenettely Ruotsin viranomaisten kanssa, ja Ruotsin ympäristövaikutusarvioon tuotettiin erillinen lisäraportti, jossa otettiin erityisesti huomioon Nord Stream 2 -hankkeen rakennustöiden ja käytön mahdolliset seuraukset kyseisen alueen eheyteen ja arvoihin.

Suomen vesillä olevia Natura 2000 -alueita on harkittu luontodirektiiviä toteuttavan Suomen luonnonsuojelulain luvun 65 mukaisesti. Seulontaraportit toimitetaan ELY-keskukselle (alueelliselle ympäristöviranomaiselle), joka päättää, tarvitaanko laajamittainen Natura-arvio, ja jos tarvitaan, antaa mielipiteensä kyseisen arvion tuloksesta ottaen huomioon Metsähallituksen (Natura 2000 -alueita valvovan viranomaisen) mielipiteet. Natura-arvion hyväksyntä on ehtona vesiluvan myöntämiselle, joka mahdollistaa rakennustöiden alkamisen. Ennen tätä menettelyä Suomen YVA:ssa annettiin kuitenkin arvio Nord Stream 2:n mahdollisista merkittävistä vaikutuksista Natura 2000 -alueisiin, ja tuloksista tehtiin yhteenveto Espoon raportissa.

Puolan vesillä oleville Natura 2000 -alueille annettiin Saksan YVA-dokumentaatiossa seulonta-arviot Nord Stream 2:n mahdollisista merkittävistä vaikutuksista, ja tuloksista tehtiin yhteenveto Espoon raportissa. Näiden arvioiden johtopäätöksen mukaan alueet ovat liian kaukana putkilinjan reitistä, jotta putkilinja tai sen rakennustyöt vaikuttaisivat alueiden nimeämisperusteisiin. Siksi ei ollut tarpeen harkita näitä alueita enempää Natura 2000 -arviointiprosessin osana.

Kaikkien edellä mainittujen, YVA-menettelyn osana suoritettujen tutkimusten perusteella tultiin siihen johtopäätökseen, ettei Natura 2000 -alueiden eheyteen tai suojelutavoitteisiin kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia mahdollisesti lukuun ottamatta "Kallbådanin luotoihin ja vesialueisiin" kohdistuvat vaikutukset, joiden ennakoitiin olevan jopa kohtalaisia alustavan varovaisen analyysin perusteella (konservatiivinen skenaario ammuksen koosta, sijainnista ja vaikutuskohteen herkkydestä).

Näiden tutkimusten tulokset sisällytettiin Espoon raporttiin samoin kuin ilmaistu pyrkimys suorittaa laajamittainen Natura-arvio, jossa mallinnettaisiin, harkittaisiin ja arvioitaisiin tarkemmin "Kallbådanin luotoihin ja vesialueisiin" kohdistuvia vaikutuksia. Näin voitaisiin vahvistaa, olisivatko ne YVA-menettelyn osana suoritettujen arvion konservatiivisen skenaarion mukaisia vai alhaisempia vaikutuksia. Luontodirektiivissä määritetyn varovaisuusperiaatteen mukaan Espoon raporttiin kirjattiin kuitenkin pahin mahdollinen tapaus ennen laajamittaista arviota.

"Kallbådanin luotojen ja vesialueiden" Natura-arvio on nyt suoritettu osana Suomen Natura 2000 -menettelyä, ja siinä tehdyn johtopäätöksen mukaan Nord Stream 2 -hanke, yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa, ei vaikuta haitallisesti alueen eheyteen tai niiden suojelutavoitteiden saavuttamiseen, joiden perusteella alue sisällytettiin Natura-verkostoon.

Muiden Suomen vesillä olevien Natura 2000 -alueiden seulonta-arviot, jotka suoritettiin osana Suomen Natura 2000 -arviointimenettelyä, tukivat myös YVA-

arvion tuloksia, ts. ettei näiden alueiden eheyteen tai suojelutavoitteisiin kohdistuisi mahdollisia merkittäviä vaikutuksia. Yhden Natura 2000 -alueen, "Sandkallanin eteläpuoleisen merialueen", tapauksessa tätä tuki entisestään sen jälkeinen laajamittainen Natura-arvio, joka suoritettiin Metsähallituksen erityisesti esiintuomien kysymysten tähden.

Kuten kaikki Saksan alueiden sekä "Sandkallanin eteläpuoleisen merialueen" ja "Kallbådanin luotojen ja vesialueiden" laajamittaiset Natura-arviot, lisäraportti ehdotetulle Hoburgin ja Midsjön matalikkojen" alueelle sekä seulonta-arviot kaikille muille alueille osoittavat, mihinkään nykyisiin tai ehdotettuihin Natura 2000 -alueisiin ei kohdistu mahdollisia merkittäviä vaikutuksia eikä näiden alueiden verkostoon kohdistu mahdollisia merkittäviä vaikutuksia lähellä sijaitsevien Nord Stream 2 -toimintojen tähden.

Suomen vesillä tapahtuvan toiminnan osalta kyseistä johtopäätöstä tukee Suomen toimivaltaisen viranomaisen kannanotto ympäristövaikutusarvioon (joka käsittää Suomen YVA-raportin sekä Espoon raportin). Kannanoton mukaan "hankkeella ei ole rajat ylittäviä vaikutuksia muiden maiden Natura 2000 -alueisiin" Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevien toimintojen tähden.

Asianmukaiset virastot tarkistavat Natura-seulonta-arviot ja laajamittaiset arviot osana YVA-/lupamenettelyä (tapauksissa, joissa vaikutuksia voi syntyä Saksassa, Tanskassa, Ruotsissa ja Venäjällä sijaitsevien toimintojen seurauksena) ja osana erillistä Natura-arvion tarkastusta ja sen jälkeistä vesilupamenettelyä Suomessa. Vesilupamenettelyvaiheessa sekä lupaviranomaisella että muilla asianomaisilla viranomaisilla, sidosryhmillä ja suurella yleisöllä on mahdollisuus nähdä ja kommentoida Natura 2000 -arvioita "Kallbådanin luodoista ja vesialueista" sekä "Sandkallanin eteläpuoleisesta merialueesta". Tämä menettely on Natura 2000 -arviointimenettelyn määrittävän kansallisen lainsäädännön mukainen.

Espoon raportti antaa siten tarkan arvion mahdollisista vaikutuksista Natura 2000 -alueisiin tavalla, jonka avulla toimivaltaiset viranomaiset voivat harkita kyseisiä tekijöitä päätöksenteossaan. Jos Espoon raportin valmistelun aikana oli epävarmuutta jostakin (esim. Kallbådanin alueeseen liittyen), arvio perustuu direktiivin mukaiseen varovaisuusperiaatteeseen. Se osoittaa, ettei Natura 2000 -alueiden "yhtenäisyyteen" tai "Itämeren ekosysteemiin", jonka osa ne ovat, tai "ulkoihin alueisiin", jotka tarvitsevat arviota kuulemisen perusteella, kohdistu merkittäviä vaikutuksia. Suurella yleisöllä ja asianmukaisilla sidosryhmillä on tilaisuus kommentoida näitä arvioita YVA-menettelyn ja Espoon kuulemismenettelyn sekä vesilupamenettelyn (Suomessa) kautta, mikä varmistaa siten tiedon saantia ja osallistumista koskevien asianmukaisten lakien vaatimusten täyttämisen.

Siksi Natura 2000 -verkostoon kohdistuvista vaikutuksista, mukaan lukien mahdollisesti rajat ylittävät vaikutukset, ei tarvita lisäerittelyjä eikä -tarkastuksia eikä uutta tarkastuskierrosta Espoon sopimuksen vaatimusten täyttämiseksi.

Ilmaston ja ilmanlaatuun kohdistuvien epäsuorien vaikutusten erittely

Käsitelty jäljempänä kohdassa "Ilmaston ja ilmanlaatuun kohdistuvat epäsuorat vaikutukset".

Meristrategiadirektiivin vaatimusten vastaisuus

Käsitelty jäljempänä kohdassa "meristrategiadirektiivi".

Hankkeen riittämätön oikeutus lisäkaasutarpeen pohjalta.

Espoon raportin kohdassa 2 mainitussa hankkeen oikeutuksen kuvauksessa on näytetty yksityiskohtaisesti, miksi luonnonkaasun nettotuonnin lisävaatimukset tulevat ilmeisiksi seuraavien vuosien ja vuosikymmenien aikana. Tämä perustuu kaasun tarve-ennusteeseen, jonka on tehnyt riippumaton laitos "Prognos". Se puolestaan perustaa ennusteensa EU:n viiteskenaarioon 2016, jossa oletetaan samana pysyvä (tai vain hiukan kasvava) luonnonkaasun tarve.¹ EU:n viiteskenaarioiden 2016 vastaavat luvut ovat yleisesti saatavissa. Skenaarion mukaan kotimaan luonnonkaasun bruttokulutus vuonna 2015 oli EU28-maissa noin 387 731 ktoe, kun taas esimerkiksi vuonna 2045 tämä luku kasvaa hiukan ollen 394 957 ktoe. Espoon raportti perustuu juuri tähän tietokantaan.

Espoon raportin sivulla 8 mainittu kannanotto voitaisiin todellakin muotoilla tarkemmin (kuten kohdassa 2, hankkeen oikeutus) näin: "se tarkoittaisi myös, että Euroopan kasvavan luonnonkaasun tuontitarpeen täyttämiseen tarvittaisiin muita keinoja".

Tanskan energiaviraston vastaus

Tanskan energiavirastolla ei ole muita kommentteja kyseisestä aiheesta.

Ilmaston ja ilmanlaatuun kohdistuvat epäsuorat vaikutukset

Mielipide

Greenpeace Nordic- ja ClientEarth-järjestöjen mukaan YVA-raportissa ei ole eritelty ilmaston ja ilmanlaatuun kohdistuvia epäsuoria vaikutuksia.

Yhteenveto Nord Stream 2 AG:n vastauksesta

Raportissa on harkittu sekä suoria että epäsuoria ilmapäästöjä. Määrittelyssä harkintaa vaativien haitta-aineiden luonne on määritetty seuraavien pohjalta: kyseisten haitta-aineiden päästöpitouudet, niiden poistokohtien sijainnit, niiden leviämismuotoisuudet ja näille haitta-aineille mahdollisesti herkkien vaikutuskohteiden sijainnit. Tämä määrittely on rajannut eriteltävät yhdisteet

¹ Prognos AG, Status und Perspektiven der europäischen Gasbilanz (2017)

seuraaviin: CO₂, NO_x, SO₂ ja PM, mikä on Helcomin suositusten mukaista. Muut haitta-aineet saattavat koskea muita hankkeita, esim. CH₄ ja VOC (haihtuvat orgaaniset yhdisteet) olisivat asianmukaisia arvioitaessa esimerkiksi raakaöljyn lastaamista säiliöautoon johtuen mahdollisista öljyn hajapäästöistä, etenkin rannikkoalueiden, ts. vaikutuskohteiden, lähellä. Näitä yhdisteitä ei kuitenkaan tarvitse harkita suhteessa NSP2:n rakennus- ja käyttötoimintaan ja niihin liittyviin päästöihin hankkeen luonteen ja lähinnä merellä sijaitsevien toimintojen tähden, koska päästöt hajaantuvat nopeasti. Onnettomuustapauksia varten on kuitenkin arvioitu mahdolliset CH₄-päästöt.

Edellä mainittujen päästöjen määrä on arvioitu ja niiden hajaantumislunonetta harkittu (Espoon raportin kohta 10.1), jotta niiden pitoisuuksia ja siten mahdollisia epäsuoria vaikutuksia ympäristön ja yhteiskunnan vaikutuskohteisiin voitaisiin arvioida (kohdat 10.2–10.12). Ilmapäästöjen mahdolliset suorat ja epäsuorat vaikutukset rantautumisalueilla on raportoitu kohdissa 10.7.1. (Venäjä) ja 10.8.1. (Saksa). Muissa paikoissa, joissa voidaan osoittaa, että NSP2:n ilmaan synnyttämien haitta-aineiden hajaantuminen on tasolla, jolla vaikutuskohteissa havaitut pitoisuudet ovat merkityksettömiä, ei tarvita syvällistä erittelyä mahdollisista vaikutuksista eikä sitä ole siksi tehty.

Tanskan energiaviraston vastaus

Espoon raportti kuvailee ilmastonmuutosta kohdissa 9.2.3 ja 10.2.3.

Meristrategiadirektiivi

Lausunto

Greenpeace Nordic ja ClientEarth ovat maininneet, että hankkeen hyväksyminen olisi meristrategiadirektiivin vastaista, koska se vaikeuttaisi hyvän ympäristötilan saavuttamista tai ylläpitämistä Itämeren vesillä.

Yhteenveto Nord Stream 2 AG:n vastauksesta

Arvio siitä, täyttääkö NSP2-hanke meristrategian vaatimukset, on tehty ja kirjattu Espoon raporttiin (luku 11). Siinä harkittiin NSP2:n mahdollisuutta vaikuttaa meristrategiadirektiivissä mainittuihin eri tila- ja painekuvaajiin, joiden avulla selvitetään ja hallitaan mahdollisia riskejä Itämeren hyvän ympäristötilan pitkän tähtäimen tavoitteiden saavuttamiselle. Näin tultiin siihen johtopäätökseen, että NSP2 ei estä hyvän ympäristötilan tavoitteiden tai pitkän tähtäimen päämäärien saavuttamista eikä ole meridirektiivissä määritettyjen tavoitteiden ja aloitteiden vastainen.

Tanskan energiaviraston vastaus

Tanskan energiavirastolla ei ole muita kommentteja kyseisestä aiheesta.

4. Ympäristöministeriö

Vaikutus kalastukseen

Lausunto

Ympäristöministeriö on sitä mieltä, että Itämeren murtovesiolosuhteiden tähden sen kalakannan monimuotoisuus on vähäistä, mutta meressä on joukko kaupallisesti ja suojelun kannalta tärkeitä lajeja. Putkilinjan rakentamisesta ja käytöstä aiheutuvat vaikutukset Itämeren kalakantaan ja kalastukseen ovat yksi Suomea huolestuttavista hankkeeseen liittyvistä kysymyksistä. Alusten läsnäolon sekä rakennus-, tarkastus- ja huoltoalusten ympärillä olevien suojavyöhykkeiden vaikutusten arvioidaan olevan merkityksettömiä, mutta putkirakenteiden läsnäololla saattaa olla jonkin verran vaikutuksia kaupalliseen kalastukseen.

Yhteenveto Nord Stream 2 AG:n vastauksesta

Nord Stream 2 -putkilinjat on suunniteltu samalla tavalla kuin jo asennetut Nord Stream -putkilinjat, ja troolauksen on vahvistettu olevan mahdollista kummankin putkilinjan yli. Nykyisten Nord Stream -putkilinjojen rakentamisesta saadun kokemuksen mukaan kalastajille toimitetut säännölliset tiedotukset rakentamisen etenemisestä auttavat varmistamaan, ettei rakennusalueiden läsnäolosta ja niiden ympärillä olevista suojavyöhykkeistä ole haittaa kalastukselle, koska suojavyöhykkeet ovat paikallisia ja lyhytaikaisia.

Putkilinjojen käytön aikana kalastajien on varmistettava, että heidän troolilaitteensa ylittävät merenpohjassa täysin paljaina olevat putkilinjat vähintään 15 asteen kulmassa. Kun putket muodostavat vapaita jännevälejä, kalastajien on varmistettava, ettei trooleja aseteta näihin kohtiin eikä käännetä niiden kohdalla. Näiden seurausten tähden, jotka eivät vaikuta kalastajien elantoon, putkilinjojen käytön aikaisia vaikutuksia kalastukseen pidetään merkityksettöminä tai korkeintaan vähäisinä. Tätä arviota tukee Nord Stream -putkilinjojen kuuden vuoden käytöstä saatu kokemus, jonka perusteella kalastajat voivat jatkaa kalastusta putkista huolimatta ja ettei putkilla ole vaikutusta kalastajien elantoon. Valvonnan tulokset ovat osoittaneet, etteivät kalastusmallit ole muuttuneet putkien asennuksen jälkeen eikä kalastusvälineitä ole ilmoitettu menetetyiksi tai vaurioituneiksi.

Tanskan energiaviraston vastaus

Tanskan energiavirastolla ei ole muita kommentteja kyseisestä aiheesta.

Valvonta

Lausunto

Ympäristöministeriö on sitä mieltä, että jos hanke toteutetaan, siihen liittyvien rakennustöiden ja käytön vaikutusten valvominen on tärkeää, ja se on tehtävä samojen periaatteiden mukaisesti kuin nykyisten Nord Stream -putkilinjojen osalta. Myös rajat ylittäviä vaikutuksia on valvottava. Lisäksi valvontaan on sisällytettävä ympäristövaikutusarvion vahvistus. Valvonnan tulokset on ilmoitettava kaikille Itämeren maille.

Yhteenveto Nord Stream 2 AG:n vastauksesta

Ympäristön laaja valvonta varmistetaan sekä rakennusvaiheessa että sen jälkeisessä käyttövaiheessa. Ohjelmat kehitetään yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja heidän hyväksynnällään ennen rakentamisen aloittamista, ja niissä käytetään hyväksi nykyisen Nord Stream -putkilinjan rakentamisesta ja käytöstä saatuja kokemuksia. Kaikki ympäristövalvonnan tulokset julkaistaan yleisesti.

Tanskan energiaviraston vastaus

Tanskan luvassa on todennäköisesti valvontavaatimuksia putkilinjan kehittämisen aikana ja sen jälkeen. Tanskan energiavirasto huomauttaa, että mahdollisen valvontaohjelman on käsiteltävä asianmukaisia kommentteja ja esityksiä, jotka on saatu rajat ylittävän kuulemismenettelyn aikana.